ומאי לא ניתן להישבון דאינו בתורת הישבון אי הכי אימא סיפא בא חבירו ונטלה ממנו נהרג עליה בשלמא רישא משום דצעריה לישראל אלא סיפא מאי עביד אלא ש״מ משיכה בעובד כוכבים קונה ש״מ ההוא גברא דא״ל לחבריה אי מזבינא לה להא ארעא לך מזבינא לה אזל זבנה לאיניש אחרינא אמר רב יוסף קנה קמא א״ל אביי והא לא פסק ומנא תימרא דכל היכא דלא פסק לא קנה דתנן המוכר יינו לעובד כוכבים פסק עד שלא מדד דמיו מותרין מדד עד שלא פסק דמיו אסורין מאי הוי עלה [מאי הוי עלה] כדקאמרינן דלמא חומרא דיין נסך שאני ת״ש דאמר רב אידי בר אבין עובדא הוה בי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא ופשטיה מהא דתנן משך חמריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו בין פסק עד שלא מדד ובין מדד עד שלא פסק לא קנה ושניהן יכולין לחזור בהן פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בהן מדד עד שלא פסק שניהן יכולין לחזור בהן ההוא גברא דאמר ליה לחבריה אי מזבינגא לה להא ארעא מזבינגא לך במאה זוזי אזל זבנה לאיניש אחרינא במאה ועשרין אמר רב כהנא קנה קמא מתקיף לה רב יעקב מנהר פקוד האי זוזי אנסוהו והלכתא כרב יעקב מנהר פקוד א״ל כדשיימי בתלתא אפילו תרי מגו תלתא (א) כדאמרי בתלתא עד דאמרי בתלתא כדשיימי בארבעה עד דאמרי בארבעה וכ״ש היכא דא״ל כדאמרי בארבעה א״ל כדשיימי בתלתא ואתו תלתא ושמוה וא״ל אידך ליתו תלתא אחריני דקים להו טפי אמר רב פפא דינא הוא דמעכב מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע ממאי דהני קים להו טפי דלמא הני קים להו טפי והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע: **מתני׳** נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של עובד כוכבים וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל אם יש בו עכבת יין אסור המערה מכלי אל כלי את שעירה ממנו מותר ואת שעירה לתוכו אסור: **גמ׳** תנן התם הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה האשבורן חיבור לטומאה ולטהרה אמר רב הונא נצוק וקטפרס ומשקה טופח חיבור לענין יין נסך אמר ליה רב נחמן לרב הונא מנא לך הא אילימא מדתנן הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה הוא דלא הוי חיבור הא לענין יין נסך הוי חיבור אימא סיפא האשבורן חיבור לטומאה ולטהרה הוא דהוי חיבור הא לענין יין נסך לא הוי חיבור אלא מהא ליכא למשמע מינה תנן נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של עובד כוכבים וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל

אם

ו)**ולא ניתן להישבון.** ולא מחייב לאהדורה להאי ישראל דהא מחיל עליה: **אמאי נהרג.** הא לא קניא להך גזילה וכל היכא דאיתא של ישראל היא: ומשני האי דנהרג **משום לעריה דישראל** ח): **ומאי לא ניתן להישבון.** הא לא שייך ביה השבון דכיון דעובד כוכבים לא קנייה דישראל היא: **אינה בתורת השבון.** כלומר ה״נ קאמר אינה בתורת שום גזילה דעובד כוכבים דכל היכא דאיתא דמרה היא. וה״ה לשוה פרוטה והאי דנקט פחות לאשמועינן דנהרג עליה: **אלא ש״מ משיכה קונה.** הלכך קניה קמא והדר קניה האי ונהרג על שגזל. ולא ניתן להישבון דרישא דוקא פחות משוה פרוטה דישראל מחיל ולא מיחייב עובד כוכבים לאהדורה: **לך מזבינגא לה.** וקנו מיניה בקנין: **והא לא פסק.** לאשון דמים ולא סמכא דעתיה אקנין דסבר אם ירצה לחזור ירבה עליו בדמים: **דמיו אסורין.** אלמא לא קניה משיכה משום דלא פסק קודם לכן הלכך קנין נמי לא מהני: ה״ג **מאי הוי עלה מאי הוי עלה כדאמרן.** קמא בלשון בעיא ובתרא בלשון תימה: **דלמא.** מהכא לא פשטינן לקנין דעלמא והכא משום חומרא דיין נסך שאני דאחמירו רבנן למימר דלא קניא משיכה בלא פיסוק אבל בעלמא קני: **משך חמריו ופועליו.** הרי שהיה מביא חמריו טעונין פירות ופועליו נושאים בכתף ומשכה חבירו ממנו והכניסן לתוך ביתו (ב) לאו משיכה שאין משיכה קונה בבני אדם ופירות כל זמן שהן עלייהו לא קנה: א) **בין פסק.** דמים אחרי כן: **עד שלא פסק** ט). כלומר כל זמן שלא פסק יכול מוכר לחזור בו דביתו לא עדיפא ממשיכה ומשיכה גופא לא קניא אלא אם כן פסק אבל מדד ופסק או פסק ומדד קניא ליה ביתו ולא בעי משיכה: **פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בו.** דאע״ג דלא מדד כיון דפסק קניא ליה רשותו במשיכה י): **מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור בו.** כל זמן שלא פסק דמדידה לא מהניא מידי ורשותו לא קניא עד דיפסוק. אלמא משיכה בלא פיסוק לא קניא: **קנה קמא.** דהא פסק וקנו מיניה: **זוזי אנסוהו.** זה שנתן לו מאה ועשרין אנסו למוכרה וכל כמה דלא יהבו ליה כולי האי לא הוה בדעתיה לזבונה ואיהו אי מזבינגא ליה בשוייה קאמר ליה והא לא זבנה מדעתיה אלא בעל כורחיה: **א״ל כדשיימי בתלתא.** מזבינגא לה ניהלך. כיון דנקט לישנא דשומא ונקט תלתא שהן ב״ד סתם לתורת דיינין נחת ואפילו תרי מגו תלתא שמין אותו ואם שלישי חלוק על השנים אזלינן בתר רובא: **כדאמרי בי תלתא.** לשון זה לאו בתורת דיינין נחת ולאמירת שלשתן נתכוון: **כדשיימי בארבעה.** כיון דנחת לדעות להרבות דעות יותר מכדי ב״ד ודאי לאו לתורת דיינין נחית ולא אזלינן בתר רובא עד דאמרין כולהו דאי חולקין מאי אהנו ליה דעות: **מתני׳ משפך.** טרייטו״ר מלמעלה פיו רחב ולמטה נקב (כ)קצר ומושיבין אותו על פי צלוחית של לוקחין שפיהן צר ושופכין היין מן המידה לתוכו והוא יורד לתוך הצלוחית: **אם יש בו.** בשולי המשפך: **עכבת יין.** מקום שמתעכבת שם טיפת יין: **אסור.** לפי שנשאר שם מן היין שמדד לתוך צלוחיתו של עובד כוכבים. ובגמרא [ע״ב] מפרש ההוא עכבת יין דמשפך במאי מיתסרא: **המערה מכלי אל כלי את שעירה ממנו מותר.** ובגמרא [שם] מפרש בעובד כוכבים המערה ואיצטריך לאשמועינן את שעירה לתוכו אסור משום כחו והעליון מותר דלא גזור רבנן בכחו למיסר ההוא דגואי: **גמ׳ הנצוק.** קלוח ניצוק הבא מלמעלה למטה בזקיפה כמרזב של גגין: **קטפרס.** מים הבאין מלמעלה למטה דרך מדרון של תל גבוה זקוף: **ומשקה טופח.** ואין בו טופח על מנת להטפיח שאם טפח בהן בידו לא יעלה בה משקה שיוכל להטפיח דבר אחר: **אינו חיבור לא לטומאה.** אם משקין תלושין הן ונגע טמא בתחתון העליון טהור וכן לענין משקה טופח אפילו במקום חלק משקה מכאן ומכאן ומשקה טופח באמצע ונגע טמא במשקה ל) משקין שמכאן ומכאן טהורין ואע״פ שמחוברין לו: **ולא לטהרה.** גממית שאין בה ארבעים סאה ונצוק או קטפרס או משקה טופח מחבר לגממית זו מקוה שלם אינה חיבור והטובל בגממית לא עלתה לו טבילה: **האשבורן.** ביקוע ארץ מליאה שנתבקעה ונקוו שם מים חיבור לטומאה ולטהרה: **ליין נסך.** שהמערה מכלי כשר ליין נסך נאסר אף מה שבכלי העליון דרך נצוק:

הא

ומאי לא ניתן להישבון. פ״ה (ג) דלא שייך ביה הישבון וכל היכא דאיתיה ברשותיה דישראל איתיה ותימה הרי ישראל נמי לא קנה הגזילה ואפ״ה איתיה בתורת השבון דכתיב והשיב הגזילה ונראה דה״פ מאחר שאין חיוב בה רק משום צערא דישראל מאי הוצרך לומר ולא ניתן להישבון פשיטא וליכא מ״ד שתהא השבה שייכא ביה וא״ת למאי דפרשי׳ לעיל דקאמר דמשיכה קונה בעובד כוכבים לכולי עלמא היכא דליכא זוזי כגון במציאה ובמתנה מאי פריך ומאי מייתי ראיה מגזל למקח וממכר וי״ל דס״ל דאי אינה קונה בעובד כוכבים במקח אף בגזל נמי לא תקנה דלא דמיא למציאה ומתנה דבהיתירא אתי לידיה אבל גזל דבאיסורא אתי לידיה אי לא מהני משיכה במקח לא מהני אף בגזל:

אם

מסורת הש״ס

א) לעיל עא., ב) נ״ל דתניא, ג) ב״ב פה:, ד) [בירושל׳ איתא עקבת בקו״ף ועי׳ תוי״ט], ה) טהרות פ״ח מ״ט גיטין טז., ו) [ברכות כה. וש״נ], ז) מכאן שייך עוד לעמ׳ הקודם, ח) ע״כ שייך לשם, ט) [בדפו״י ישן הגי׳ מדד. כלומר כל זמן שלא מדד לא קנה פיסוק דהא ליכא משיכה וביתו נמי לא קניא דהא עודן עליהם: בין מדד. דהשתא קניא ליה מבירו: עד שלא פסק כו׳], י) [במשיכה רש״ש], כ) כלומר צר וכעין זה במנחות כח: רש״י ד״ה אלכסנדרים פי׳ ארוכין וקצרין במקום ארוכים וקצרין], ל) [במשקה טופח רש״ש],

◆

מוסף רש״י

בין פסק עד שלא מדד. אם באו לחזור קודם מדידה יחזרו, דבמאי נקנה, לא משיכת תבואה יש ולא רשות לוקח יש, דעודם על צוארם ולא הוחזו לרשותו שהרי לא פירקן, כדמוכח סיפא דקתני בה פירקן מכלל דרישא בלא פירקן אלא הכנסה בעלמא, שמשכן והכניסן לתוך ביתו קתני, והך משיכה לאו משיכה היא לקנות, שהרי האדם הוא מושך ומשיכת אדם טעון פירות לא מהניא לקנות את הפירות עד שימשוך הפירות עצמן (רשב״ם ב״ב פה.). **ובין מדד.** דהוכנו לרשותו, **עד שלא פסק.** אם באו לחזור קודם פיסוק חוזרין, אע״פ שהונחה עתה בשעת מדידה ברשותו דלוקח ובכליו דלוקח דלא קניא רשותו קודם פיסוק, ואפילו משיכה קודם פיסוק לא מהניא, כדמפרש לקמיה דלא סמכא דעתיה לא דמוכר ולא דלוקח, שהמוכר שמא יפסוק דמיהן יקרים יותר או הלוקח ישלם בזול יותר, ומתני׳ דקתני משך ולא מדד קנה, בשפסק קודם משיכה (שם). **פרקן.** בין מוכר בין לוקח והכניסן לרשותו, דיש כאן הנחה ברשות לוקח, יש כאן חילוק, ואע״ג דהכך הכנסה לא קנה משום דלא פסק, אהני לכי פסק כבר הכי דקניא ליה רשותיה ואין יכול לחזור אפילו קודם מדידה, דבשעת פיסוק קניא ליה רשותיה ואין כליו של מוכר מעכב עליו (שם פו.). **מדד עד שאל פסק.** לא קנה ויכולין לחזור קודם שיפסקו אבל משיפסוק קנה (שם). **הנצוק.** קילוח, **והקטפרס.** הר משופע שמדרונו מחודד הרבה (גיטין טז.). **לא לטומאה.** כגון המערה מכלי טהור לכלי טמא ונצוק הקלוח מחבר משקה שני הכלים, אינו חיבור לטמא משקין העליונים, וכן הקטפרס אם העבירו דרך דף האמונים כמדרון והתחתונים מחוברים לטומאה, אין העליונים טמאים, וכן אם היתה עריבה עריכה ובשני רגליה משקין אחד טמא ואחד טהור ומשקה טופח מחבר, אינן חיבור לטמא הטהורים, וכן לטהרה לענין מקוות, כגון שני מקוואות שאין באחד מהן ארבעים סאה ונצוק וקטפרס ומשקה טופח מחברן אינו חיבור (שם). **אלא מהא ליכא למשמע מינה.** דילמא מתני׳ לאו כולה דוקא אלא חדא מינייהו דוקא, או רישא או סיפא, ותנא אידך אטו ההוא ולא ידעינן הי מינייהו דוקא דנגמר מניה (שבת קכא.).

עין משפט נר מצוה

קט א מיי׳ פ״ט מהל׳ מלכים הלכה ט:

קי ב מיי׳ פ״ח מהל׳ מכירה הלכ׳ ז סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רו סעיף א [דלא קנה קמא וכן הוא בפירוש בהג״ה כאן]:

קיא ג מיי׳ שם פ״ד הלכ׳ יג סמג עשין פב טור ש״ע ח״מ סי׳ ר סעיף ח:

קיב ד מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ז:

קיג ה מיי׳ שם פ״ח הלכה ז סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רו סעיף א [וברב אלפס ב״ב פרק ז דף תו.]:

קיד ו ז מיי׳ שם הלכ׳ ח טוש״ע שם סעיף ג:

קטו ח מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ג:

קטז ט מיי׳ שם טוש״ע שם ס״ד [ועי׳ קג סעי׳ גן] [וברב אלפס שם]:

קיז י מיי׳ פי״ב מהל׳ מאכלות אסורות הלכה יג סמג לאוין קמח (טור יו״ד סי׳ קכה):

קיח כ מיי׳ שם הלכ׳ יב סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ קכו סעיף ט:

קיט ל מיי׳ פ״ו מהל׳ טומאת אוכלין הל׳ א והלכה ה:

קכ מ מיי׳ (פי״ג) [פי״ג] מהל׳ מאכלות אסורות הל׳ יג סמג לאוין קמח טוש״ע יו״ד סי׳ קכו סעיף א:

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ כדאמרי בתלתא. נ״ב עיין בתוספות פ״ק דסנהדרין דף ו ד״ה בילוע: (ב) רש״י ד״ה משך וכו׳ לתוך ביתו דלאו משיכה היא שאין: (ג) תוס׳ ד״ה ומאי וכו׳ פ״ה הא לא שייך ביה הישבון דכל היכא וכו׳ והשיב את הגזלה וכו׳ פשיט׳ דליכא למ״ד שתהא:

◆

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] רש״י ד״ה בין פסק דמים אחרי כן. נ״ב עיין מאי בעי בזה ולכשון הרשב״ם ז״ל בב״ב איתו:

◆

לעזי רש״י

טרייטו״ר [אינטונדויי״ר]. משפך.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones